

Виокремлення базової одиниці Інтернет-ономастикону

Дослідження присвячено архітектурі Інтернет-ономастикону. Робиться спроба виокремити базову одиницю цієї архітектури. Окреслюються деякі характеристики сайтонімів.

Ключові слова: Інтернет, онім, онімічний простір, сайтонім.

Дослідження присвячено встановленню загальних закономірностей функціонування складових простору Інтернету. Цей напрямок дослідження видається актуальним, бо недовге існування й бурхливий розвиток Всесвітньої павутини тільки починає викликати цікавість в науковців. Робиться спроба проаналізувати онімічний простір Інтернету, а саме виокремити та схарактеризувати його основні одиниці. Об'єкт дослідження складають власні назви на позначення складових Інтернету. Предмет дослідження становить мовна природа власних назв на позначення складових Інтернету. Матеріалом дослідження слугували різномовні сектори Інтернету, що надало можливість сформулювати базовий список прикладів власних назв, які називають Веб-сайти Інтернету. Основними методами дослідження були кількісний та описовий.

Перед тим, як перейти до спроб виокремлення базової одиниці ономастикону, потрібно дати чітке визначення цьому терміну. У трудах провідних мовознавців немає його остаточного визначення, тому наведемо кілька варіацій з різних авторитетних джерел:

- Ономастикон – це репертуар власних імен певного етноса, соціума або періода [3:98].
- Ономастикон – це сукупність усіх власних імен мови [8:115].

- Ономастикон – сукупність онімів у певній мові, формі існування мови, функціональному стилі, сфері вживання мови, творчості мовної особистості, тексті, дискурсі, на певній території, у певний історичний період розвитку мови [4:517].

У всіх цих визначеннях ми бачимо спільну думку: ономастикон - це сукупність онімів у певній сфері вживання, яка обмежена певними параметрами.

Дуже плідною сферою вживання мови на протязі останніх десятиріччя став Інтернет - “мережа мереж” [10]. Завдяки своїй рекурсивній конструкції Інтернет необмежений ані територією, ані етносом, ані мовою, ані історичним періодом розвитку мови. Це дає нам можливість виділити новий, фундаментально інший, Інтернет-ономастикон, який є сукупністю власних імен, що притаманні Інтернет-середовищу.

У класичних трудах з ономастики є зовсім неосвяченим ономастикон всесвітньої мережі Інтернет через новітність цієї царини. Тож є актуальним з’ясування, який його компонент можна вважати базовою одиницею цієї онімічної сфери. Для цього проведемо паралель з іншими ономастиконами, які існували ще задовго до створення Інтернету, у наслідок чого вони були ретельно описні. На думку О.В. Суперанської, “власна назва надається єдиному, спеціально обраному об’єкту, який входить до певного класу, для його виокремлення та ідентифікації” [6:11]. Об’єктом, що найбільш повно співпадає з цим описом, є веб-сайт, а отже можна зробити припущення, що його назва і є базовою одиницею Інтернет-ономастикону.

Для поглиблення та розвитку нашої думки зробимо спробу дати визначення сайту і тим самим з’ясувати місце його назви в ономастиці. Веб-сайт - це сукупність документів, створених спеціальним способом, що містять деяку інформацію або виконують деякі функції, які об’єднані під

однією адресою в Інтернеті. Виходячі з цієї дефініції, робимо висновок, що веб-сайт - це продукт інтелектуальної діяльності однієї людини або групи людей, який слугує певній цілі. Шукаючи паралелі в класичній літературі з ономастики, знаходимо, що мовознавці вже виділяли назви класів об'єктів із східними характеристиками. Наприклад, А. Бах окремим класом власних назв вважає заголовки літературних творів та планів (військових і т.п.) [9:т.1, с.4], а О.В. Суперанська, у свою чергу, виокремлює власні назви творів літератури та мистецтва [5:203]. Чітке визначення цієї категорії онімів наведено в словнику Н.В. Подольської, яка надає онімам об'єктів цієї категорії назву ідеонімів, тобто категорій власних назв, які мають денотати в розумовій, ідеологічній та художній сферах людської діяльності [3:61]. У новітніх наукових дослідженнях, які брали до уваги наявність Інтернет-ономастикону, окремим підрозділом ідеонімів було виокремлено віртуалоніми – власні назви віртуальних (комп'ютерних та інтернетівських) об'єктів, які підрозділяються на комп'ютероніми – власні назви денотатів, пов'язаних із роботою з комп'ютером, та інтернетоніми – власні назви об'єктів, пов'язаних з Інтернетом. Саме до складу останніх включено сайтоніми – власні назви сайтів [7:133-134].

Кожен сайт має два унікальних ідентифікатори: IP-адресу – номерний ідентифікатор та доменне ім'я – словесний ідентифікатор. Система доменних імен (DNS – Domain Name System) була розроблена для полегшення орієнтації у Всесвітній Павутині. Завдяки ній кожній IP-адресі було присвоєне власне доменне ім'я [1]. Наприклад, IP-адресі 74.125.87.104 відповідає доменне ім'я google.com. Домени можна класифікувати за специфікаторами схеми у префіксальній позиції, наприклад, http:, ftp:, та публічними суфіксами, наприклад, .com (позначає комерційну належність сайту), .co.uk (позначає географічну приналежність до Великобританії), .org (репрезентує певну організацію)

[див. детальніше:11]. Таким чином, структуру власної назви будь-якого Веб-сайту можна зобразити як сукупність трьох блоків: специфікатор схеми (<http://>) + сайтонім + публічний суфікс (.com, .org).

Необхідно уточнити, що саме слід відносити до сайтонімів, бо сюди відносимо, по-перше, ті власні назви, які знаходимо у адресному рядку (наприклад, www.google.com), по-друге, заголовок, що знаходиться на головній сторінці (наприклад, Google). Обидві ці назви є власними і називають один і той же сайт. Тому вони обидві виявляються сайтонімами, що зазвичай знаходяться у певних ієрархічних стосунках, де гіперонімом є назва порталу, Google, а гіпонімами є адреси сторінок сайту (www.google.com, www.google.ru). Подальший розподіл цього порталу на підрозділи призводить до появи ще одного, нижчого рівню гіпонімів, наприклад: онлайн-календар <http://www.google.com/calendar/>, онлайн-новини <http://www.google.com/reader/>, електронна пошта <http://mail.google.com/>, онлайн-офіс <http://docs.google.com/>, онлайн-фотоальбоми <http://picasaweb.google.com/>.

Гадаємо, що до сайтонімів відносяться обидва типи власних назв, які можуть знаходитися у еквонімічних або у гіперо-гіпонімічних відносинах. Схоже спостереження Є.С.Отіна стосується ергонімів, які можуть функціонувати у повній формі та як адресний, або телеграфний варіант – аббревіатурне скорочення чи поодиноке «ключове» слово [2:147], як, наприклад, Одеський національний університет та ОНУ. Варіативність сайтонімів є цілком логічною, бо автори сайтів намагаються зробити їх назви легкими для запом'ятовування, що означає короткими з одного боку, а з іншого на самій сторінці роз'яснити користувачам докладніше сутність свого Веб-сайту у заголовку, наприклад, сайт <http://lib.ru/> має назву на головній сторінці Библиотека Максима Мошкова.

Можемо висновувати, що дослідження мовної природи власних назв на позначення складових Інтернету, а саме виокремлення його основних одиниць - сайтонімів - дає змогу опису онімичного Інтернет-простору. У подальших розвідках планується складення номінативно-денотатної класифікації онімів Інтернет-ономастикону з оглядом на їх приналежність до певної функціональної зони. Практична вагомість цієї роботи полягає у створенні онімичних словників різномовних секторів Інтернету, що сприятиме, по-перше, встановленню універсальних лінгвальних особливостей сайтонімотворення, а по-друге, порівняльній структуризації мотиваційних витоків різномовних власних назв елементів Інтернет-простору.

1. Бройдо В.Л., Ильина О.П. Архитектура ЭВМ и систем / В.Л. Бройдо, О.П. Ильина. – СПб: Питер, 2009. – 2-е изд. – 720 с.
2. Отин Е.С. Труды по языкознанию / Е.С. Отин. – Донецк: Юго-Восток, 2005. – 480 с.
3. Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии / Н.В. Подольская. – М.: Наука, 1988. – 2-е изд. – 192 с.
4. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2010. – 844 с.
5. Суперанская А.В. Общая теория имени собственного / А.В. Суперанская. – М.: Издательство ЛКИ, 2007. – 2-е изд. – 368 с.
6. Суперанская А.В. Ономастика начала XXI века / А.В. Суперанская. – М.: Институт языкознания РАН, 2008. – 80 с.
7. Торчинський М.М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови: дис.на здобуття наук.ступеня доктора

філол.наук: спец: 10.02.01 «Українська мова» / М.М. Торчинський. – Київ, 2010. – 502 с.

8. Єрмоленко С.Я., Бибики С.П., Тодор О.Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С.Я. Єрмоленко, С.П. Бибики, О.Г. Тодор. – К.:Либідь, 2001. – 224 с.
9. Bach A. Deutsche Namenkunde / A. Bach. – Heidelberg: Universitätsverlag C.Winter, 1952. – Т.1. – 331 с.
10. Internet (computer network) -- Britannica Online Encyclopedia // Режим доступу: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/291494/Internet>
11. The Public Suffix List // Режим доступу: <http://publicsuffix.org/>

М.Ю. Карпенко

Выделение базовой единицы Интернет-ономастикона

Исследование посвящено архитектуре Интернет-ономастикона. Делается попытка выделить базовую единицу этой архитектуры. Описываются некоторые характеристики сайтонимов.

Ключевые слова: Интернет, оним, ономастическое пространство, сайтоним.

M.Yu. Karpenko

Singling out the basic element of the Internet onomasticon

The research is dedicated to the architecture of the Internet onomasticon. An attempt to single out the basic element of this architecture is made. Some features of a siteonym are defined.

Keywords: Internet, onym, onomastic space, onym.